

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.—. Za članne izvod Din 1.—.

Oglasi po ceniku.

Telefon šte. 3478.

Delavska kultura.

(Velevažen in nujen problem današnjosti.)

Beseda »delavska kultura« ni samo beseda, ni nekaj takega, kar se da z nekoliko stavki obrazložiti. To je beseda globokega romana in silne važnosti. Le, da se je doslej vse premalo mislilo o njej in delalo na tem, da bi se delavec kolikor mogoče izobrazil in osvobodil vpliva meščanske kulture.

Meščanska kultura zahteva: tako in tako moraš misliti, tako in tako se moraš obnašati in delati ter živeti. Če boš mislil, delal in živel drugače, potem nisi kulturen, ali bolje, nisi civiliziran.

Četudi ti ta način mišljenja, ki so ti ga vcepili že v otroških letih, ni po godu, četudi ti življenje, ki so ti ga ogradiili po svoji metodi, ne prija, spreminjati na vsem tem ne smeš ničesar. To kar je, je visoka civilizacija. Vse drugo je barbarstvo.

To so vulgarni, vsakdanji opomini meščanske družbe delavstvu, ki noče misliti in živeti tako, kakor mu to predpisuje civilizacija.

Ni pa delavcu lahko v tem kaosu zbrati svojih pravih misli. Čuti jih, podzvestno se mu javljajo... A ker nima opore, ki ji je ime: **zavednost**, se vdaja meščanskemu mišljenju. Posledica tega je, da je borba za izboljšanje delavskega gnetega položaja tako težavna, da se te borbe udeležujejo le res zavedni delavci, ki so se znali otresti meščanske miselnosti.

Zadnje čase je pa postalo pri nas vprašanje delavskega kulturnega gibanja aktualno. Zasluge na tem imajo razna predavanja, delavska kulturna društva in strokovne organizacije, ki delujejo tudi na kulturnem polju.

Delo ni lahko, ker tukaj je delavec navezan nase in mora ustvarjati sam iz sebe. Sam se mora učiti in izobraževati, kar je pa mnogo težje, kakor pa učiti se po gotovem receptu. Le energična volja in hotenje, da hoče in mora iz samega sebe nekaj ustvariti in se izobraziti, premagava vse ovire.

Strokovna komisija za Slovenijo in delavska kulturna zveza »Svoboda« se zavedata velikega vprašanja proletarske kulture.

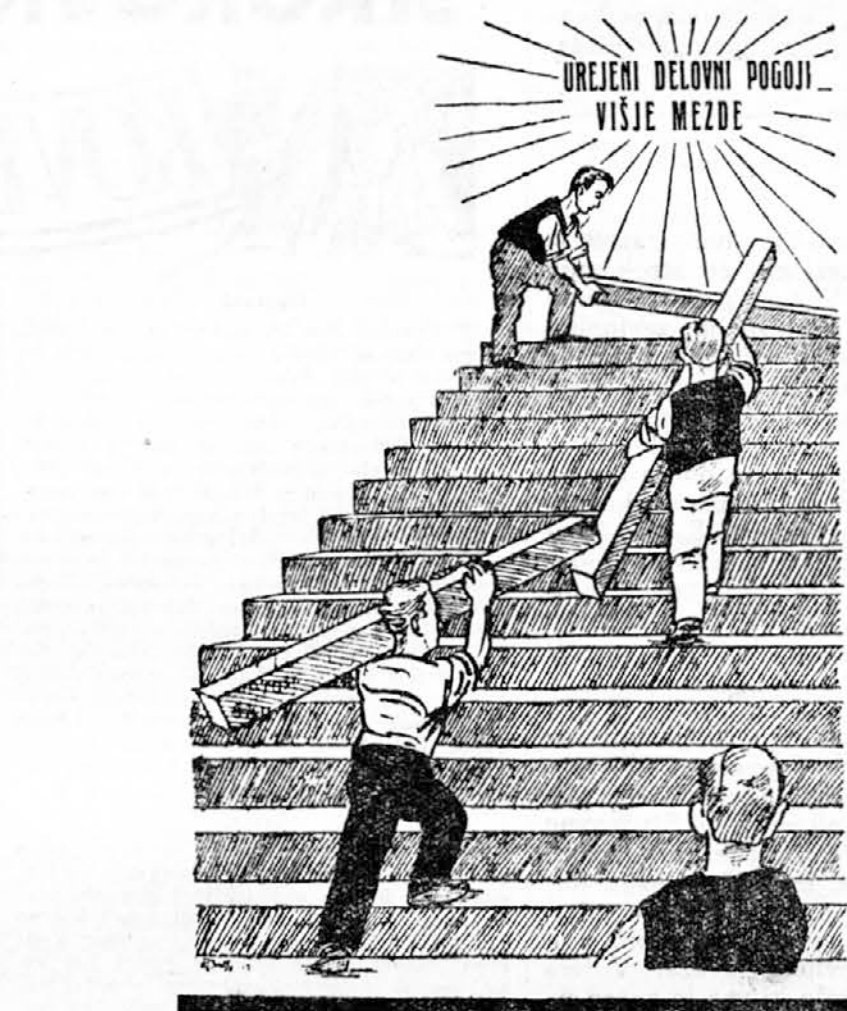
Delavstvu treba pokazati, da mora svojo proletarsko miselnost bistriti. Brez knjig je to zelo težko, skoro nemogoče. Ali knjige so drage, a proletarskih ni dobiti. Da bi se utrdila pot proletarski kulturi, sta imenovani organizaciji ustanovili **Cankarjevo družbo**. Za Din 20.— letne članarine nudi ona delavstvu štiri dobre vzgojne knjige za proletarce.

Dve leti že obstoja Cankarjeva družba. Že drugič je izdala po štiri knjige. Torej v dveh letih 50.000 knjig.

To je ogromen korak naprej, to je gigantsko delo. In pomembno tembolj, ker delavstvo samo dela v tem gibanju in širi te knjige. Poverjeniki nabirajo člane, dele knjige, vzbujajo, grajajo in tako delajo pravo smer, kakšne morajo one biti.

Angelika Balabanova, znamenita socialistinja, je rekla: »Delavca se mora zainteresirati za kulturna vprašanja. Zakaj večina proletarcev je še popolnoma indiferentna kar se tiče potrebe izobrazbe in proletarske vzgoje.«

Balabanova je pravilno ocenila duhovni karakter proletariata, ko je rekla: »Sredina, v kateri delavec gladije in robota, način, kako postopa z njim meščanska družba, pomanjka-

Ustvarjajte svojo strokovno organizacijo vedno večjo in močnejšo in Vi ste si s tem postavili dostop k boljšim življenjskim pogojem!

nje, ki prehaja iz generacije v generacijo in katero še poveča vladajoči razred s tem, da delavca straši, češ, še hujše lahko postane, ako ne boš ponižen in pokoren, vse to ustvarja atmosfero, v kateri zamre vsako čustvo in vsak instinkt, kar zopet povzroča lenobo in brezbriznost v mišljenju.

Delavca se mora še le naučiti razmišljati, spoznavati iz lastne izkušnje v proizvodnem procesu, v borbi za obstanek.

V delavcu treba predvsem prebuditi njegov čut in spoznanje, ki je v današnji atmosferi odreenelo. A to se da doseči le s trajnim vzpodbujanjem in propagando, ki naj pridobi delavca za kulturno delovanje. Ta propaganda in to vzpodbujanje se lahko vrši na tri načine:

1. S primernimi predavanji, ki delavca zainteresirajo za sistematično izobrazbo.

2. S tiskom, ki mora delavca neprestano vzpodbujati in siliti, da obiskuje prireditve kulturnih organizacij.

3. S knjigami, ki so pisane, ako že ne čisto v proletarskem duhu, pa vsaj tako, da vzpodbujajo v delavcu njegovo odreenelo mišljenje.

»Ali ta vzgoja in prosveta mora,« piše Kus-Nikolajev v zagrebški »Socialni misli«, »imeti razredni značaj. Ta pa postaja tedaj, ako je predavatelj, pisatelj, funkcionar sam izgrajen marksist in če zna vezati strogo znanstveni karakter marksizma z lahko in razumljivo razlago, ki je enaka agitaciji. Odlično sredstvo izobrazbe delavstva je **diskuzija**. Diskuzija omogoča, da delavec razčisti svoje lastne pojme, da otiplje svoje lastne izkušnje in da naposled išče razjasnitve za pojme, ki so mu nerazumljivi.

Delavec se mora naučiti, da sam misli, da sam stvori zaključke. Treba imeti pred očmi, da danes marksizem ni več vprašanje teorije, vprašanje pisarniških diskuzij, nego vprašanje vsakdanje prakse. »Raz-

umevanje družbe in življenja današnjega delavskega razreda je v tem« — kakor pravi Angelika Balabanova — »da delavec spozna vlogo svojega razreda in procesa produkcije, to je, da vidi, da gospodarski razvoj vodi do socializacije produkcijskih sredstev in da njegov razred igra ravnotako važno vlogo v procesu produkcije, kakor jo bo igral pri socializaciji produkcijskih sredstev.«

Kjer pa ni mogoče večjih diskuzij, tam pa v proletarskem duhu pisane knjige same povzročajo diskuzije. Delavci razpravljajo o tem, kar so čitali, kritizirajo, izražajo svoja mnenja... Vse to je začetek samostojnega mišljenja, probujanje odreenelosti mišljenja...

In ako so knjige Cankarjeve družbe povzročile to, je storjeno veliko delo. Delavski časopisi: »Delavec«, »Ujedinjeni Železničar«, »Privatni nameščenec«, »Delavska Politika«, mesečnik »Svoboda« potem to še razširjajo, stopnjujejo in zavest v delavcu se vedno bolj in bolj budi, se vedno bolj in bolj osvobaja otopelosti. Ne čitajo se več članki, notice, pozivi in dopisi samo tako mimogrede, brezbrizno, nego misel se ustavlja pri tem ali onem stavku, pri tej ali oni trditvi.

Proletarska miselnost je začela delovati.

Kakor vidno iz vsega tukaj omenjenega, je delo proletarske kulture neobhodno in nujno potrebno. Zato morajo strokovničarji gledati na to s posebno pažnjo. Ker delo strokovnih organizacij je dandanes uspešno le, če je članstvo zares zavedno, če se res zaveda, da spada v kategorijo človeštva, ki mu pravijo: proletariat.

Nesporno je, da je delavec na podlagi svojih dnevnih izkušenj že predisponiran za marksizem. Njegovo življenje je sam konflikt z okolico, z družabnim redom. Marxov nauk tu samo formulira njegove doživljaje, da tako oblikuje te doživljaje v obliko, ki se je potem zaveda. To je potem tista zavednost, tisto

razredno spoznanje, da je človek, obsojen vsled razmer, manj vreden od človeka, ki živi od produkcije živih moči, katere je kupil.

Marksizem, če ga gledamo v socialnih razmerah, ima poleg tega nalogo, da osebne izkušnje in doživljaje delavca zveže v celino, to je, da osebni doživljaj delavca zveže z doživljaji celega razreda in da iz zavednosti posameznika ustvari zavednost celote, da ustvari kolektivno zavednost proletariata.

Že Gertruda Hermes je dognala, da pride delavec vsled svojih doživljajev preje do marksizma, nego ga spozna.

To je resnica, vendar treba vedeti, da je pri 90% delavstva ta zavednost marksizma na temelju doživljajev podzavedna. Šele kulturna akcija vzbudi v delavcu to podzavest in jo spremeni v zavednost, to je, da se tega zaveda.

Zato je vprašanje delavske kulture in delavske prosvete sploh prvo in eno največjih vprašanj marksizma in marksistične izobrazbe. Iskreno priznamo, da se marksizem pri nas do danes ni dovolj globoko upošteval. In to zato, ker se je smatral bolj kot nekaka teorija. Delavstvo — tako se je govorilo in se še govori — treba vaditi praktično, to je, buditi njegov interes za vprašanja praktičnih materialnih vrednot. Zato ni čuda, če so se pojavile tudi teorije krščanskega socializma in nacionalnega socializma... Nekoliko materialnih zahtev poleg krščanskih ali nacionalnih in delavstvo ni vedelo, kje je bolje in kje je resničnost.

Ne sme se namreč pozabljati, da samo marksizem vodi delavcu pred oči ne samo njegov položaj, **nego tudi vzroke**, ki so dovedli do tega položaja. Kaže mu njegove borbe in neizbežni končni uspeh. Pokaže mu, da ni uspeh na dlani, če se organizira, ali prizna za marksista, nego da treba delati tu korak za korakom. Kar so desetletja in stoletja vtisnila v možgane človeka, se ne da z enim dnevom ali enim letom ozdraviti, preurediti, pomladiti...

S proletarsko kulturo se delavcu pokaže, da ni več brez pomoči, **da ve**, kaj hoče in kaj lahko zahteva. Ve, da kot marksist misli **strogo znanstveno** in da se ne udaja nemogočim sanjarjam in da ne podleže brezvestnim nagovarjanjem.

Zagrebška »Socialna Misao« govori v enem svojih člankov, da je proletarska kultura, odnosno razredni karakter delavske izobrazbe odločilnega značaja za moralni, intelektualni in socialni napredek proletariata. Ker samo ta in **takšna** kultura lahko pravilno upelje delavstvo v vse kulturne in socialne pojave današnje družbe ter mu omogoči orien-tacijo v tej družbi. V okvirju marksistične kulture gradi svoj duševni horizont. Ne živi več in ne hrani se več od odpadkov meščanske kulture. Ono ima svoje **kulturne potrebe**, skupne z milijoni svojih sodrugov. Vsaka akcija je raztrgana, razkosana in necelotna, ako ni zvezana s kulturnimi vezmi, ki so lastna celote, razreda. Samo v kulturni izdelanosti, samo v okvirju proletarske kulture, je delavec v stanju, da pravilno oceni politično in socialno življenje okrog sebe.

In tako se ve tudi ravnati in delati.

(Po članku Mirko Kus-Nikolajeva: Smisao radničke kulture, ki je izšel v novembrski številki zagrebške »Socialne Misli«, I. V.)

Ali si že član »Cankarjeve družbe«? Poskrbi, da bodo tudi Tvoji prijatelji postali naročniki. Za 20 Din dobite štiri lepe knjige.

Kdor znižuje cene, se kaznuje.

Zanimivo zgodbo poroča »Vorwärts« dne 14. novembra 1930.

Nek trafikant v Berlinu, ime mu je Adolf Bergmann, je bil obsojen na 7800 mark globe, ker je cigarete prodajal ceneje, kakor je od tovarnarjev določeno.

Tovarnarji cigaret so namreč ustanovili zaščitno ligo, ki ima naloge, čuvati cene cigaret pri malo-prodaji. Če trafikant prodaja cenejše, kakor je določena cena, se kaznuje z visoko globo. Sodišče tem do-ločbam poma-ga.

Torej, konzumenti, plačajte, ka-kor je določeno od gospode, a če se kdo drzne prodajati cenejše, mu ta-koj pokažemo!

Draginja mora biti. To gotovim izvoljencem nese. Da bi se cene bla-gu, pa četudi samo cigaretom, zni-žale, ni priporočljivo. Tako je mislilo sodišče in naložilo predrznežu viso-ko globo.

Eh, bilo bi dobro, če bi sodišča znižavanje cen delovnih moči vzela tako v zaščito in kaznovala vsakega kapitalista, ki bi znižaval ali utr-ga-val mezde.

Koncentracija.

(»Svoboda« št. 5—6.)

V kapitalističnem gospodarstvu se mesto svobodne igre posameznih sil polagoma uveljavlja premišljenje, sistematična koncentracija (osredotočenje sil). To koncentracijo nare-kuje stremenje po večji moči. In-dustrija se racionalizira, da bi pod-jetnikom prinesla čim več dobička. Pri tem jim je vseeno, kaj počno de-lavske družine, ki pridejo ob svoj za-služek.

Kapitalizem koncentrira svoje si-le, da preмага po vojni nastalo kri-zo in da omajano moč zopet utrdi. To njegovo stremenje ni ostalo brez uspeha. Podjetniki so praktično upo-rabljali Lassalove besede: »Vsa umetnost praktičnih uspehov je v tem, da se vsa sila ob vsakem času koncentrira na eni — najvažnejši — točki.« Delavstvo ni vedno upošte-valo te resnice. Še vedno rado v ve-liki razdalji caplja za nasprotnikom. Konservativnost, to je vztrajanje pri starih oblikah, je med delavstvom močna. Mnogo prepričevanja je tre-ba, da organizacije spoznajo nov po-ložaj in potrebo novega načina dela.

Med različnimi strokovnimi zve-zami so medsebojni stiki premalo tesni. Kar se tiče kulturnih organiza-cij, so danes izven splošne delavske kulturne zveze »Svoboda« le neka-tera maloštevilna pevsko društva. To bi še ne bilo tako hudo, če bi bilo notranje delovanje podružnic »Svo-bode« bolj harmonično.

„Bat’a“ kot steber žutih strokovnih organizacij.

Beograjske »Radničke Novine« od 21. novembra t. l. poročajo: Dasi nas je iznenadilo, ko smo se prepri-čali, da poslovodja tvrdke »Bata« v Beogradu svoje uslužbenice in de-lavce po sili vpisuje v žolte strokov-ne organizacije ter jim vsiljuje list teh strokovnih organizacij »Rad i Trud« in ker mislimo, da imajo po-slovodje te velike svetovnoznane tvrdke važnejše posle in skrbi za or-ganizacijo prodajanja Batovih čevljev, mi to vendar razumemo. Poslovodjem tvrdke Bata, ki gonijo svoje delavce, da morajo delati ponoči in čez pol-

noči, je velikega pomena žolta stro-kovna organizacija. Njim je v intere-su, da pomagajo žoltim strokovnim organizacijam in to iz čisto navadne-ga razloga, da bi se oviral razvoj svobodnih strokovnih organizacij, ker svobodne strokovne organizaci-je ne trpe takšnega izkoriščavanja delavstva. Da se zavarujejo poslo-vodje tvrdke Bata in poslovodje dru-gih tvrdk pred nastopi svobodnih strokovnih organizacij, ki taka izko-riščavanja delavstva prijavljajo obla-stem, so ustanovili žolto strokovno organizacijo in dali tudi za njo de-

Kako nastajajo borz-ne cene.

(Konec.)

Dandanes ne igra več vloge efektno, to je resnično blago, ampak poročilo. Samoob-sebi je razumljivo, da se poročila lažje sfa-bricirajo kot pa pridela blago, in s poroči-lom se tedaj veliko lažje vpliva na trg, kot pa z blagom. Čas pač razkriva vse laži ali vedno prepozno, ko so voditelji že dosegli svoj namen. Radi špekulacije sta »ponudba« in »potreba« mnogo izgubili na svoji ve-ljavnosti. Efektivni trg vpliva le toliko, da usmerja premikanje cen ali navzgor ali na-vzdol. Kako daleč gredo potem cene na-vzgor, a la hausse, ali navzdol, a la baisse, je odvisno od špekulacije. Promet nastaja iz želje po zaslužku, ne pa iz potrebe na-kupa ali prodaje. Pri nekaterih borznih predmetih dosega špekulativni promet do 90% vsega prometa. Jasnó je tedaj, da ne more določati cene ponudba in zahteva, am-pak špekulacija.

Noben spekulant ne mara veliko dru-žabnikov. Njegova korist zahteva, da vo-dení ne izpregledajo in ne spoznajo njego-vega »pravega« namena. Potrebno je, da večkrat menja smer. Zato mora večkrat preiti iz hausse v baisse in narobe. Le po-tom spekulativni nakupov in prodaj mora voditelj držati svoje vodence v negotovosti, ker le tako jih more striti in navadno vedno plačajo.

Spekulacija divja še danes posebno na ameriških borzah in tudi danes igrajo razna poročila jako veliko vlogo. Ker nisem za-poslen v žitni kupčiji, tudi nimam podrob-nejšega vpogleda v njeno delovanje in nje-ne pripomočke, pač pa tako mimogrede po-gledam tudi poročila iz žitnih tržišč. Po-javljajo se in slede si pogostoma jako na-sprotujoče si vesti. Zdjaj izgleda letina zelo slabo, zdaj zopet je odlična, zdaj je konzum posegel živahno po blagu, zdaj zopet nihče noče kupiti, naenkrat se je pojavilo na vseh krajih rusko blago itd.

Sklepanj lahko, da je sedaj ravno tako, kakor je bilo prej, le da v Evropi špekulacija ne more imeti tako trdnih tal, ker je Evropa hudo obubožala in ovire delajo va-lutarne razmere.

Razne države so v letih pred vojno skušale omejiti divjo špekulacijo z zrnjem in moko in tudi drugimi predmeti z zakoni. N. pr. Nemčija je prepovedala borzno igró z zrnjem, dopustila je pa terminsko kupčijo (das handelsrechtliche Lieferungsgeschäft), ali po novih določbah se špekulacija ni mo-gla izživljati, ker »bianco«-kupčije niso bile dovoljene in se difference niso mogle iz-terjati in iztožiti. Špekulacije se je otepalá tudi Francija. Avstrija se je ravnala po nemškem vzgledu in je tudi prepovedala borzno igró (bianco-kupčije), ali storila je to seveda polovičarsko. Bozna igra z zrnjem je bila prepovedana v Avstriji, ne pa v Ogr-ski in vsi spekulanti iz avstrijskih zemljá so se preselili v Budimpešto, kjer so se v veliki slogi z madžarskimi židi in magnati

nar, da jih čuva in dovoljuje izkori-ščavanje delavstva.

Mi dodajamo k temu samo to, da kapitalisti poskušajo vse, da zlomi-jo moč organiziranega delavstva. Njihovi agenti so zacvilili v svojih li-stih celo tu v Ljubljani, ko smo v enem članku povedali resnico o žol-tih.

STROKOVNI VESTNIK.

Guštanj.

V nedeljo, dne 16. novembra, smo imeli dobro obiskano strokovni sestanek. Udeležba članstva je bila dokaz, da so se tudi naši delavci začeli zavedati resnosti položaja, v katerem se nahaja težka železna industrija. Delegat Oblastnega odbora nam je raztol-mačil potrebo organizacije in njene cilje. Pri tej priliki smo si izbrali tudi nov zaup-niški zbor, ki bo imel naloge, zastopati ce-lokupno delavstvo »Jeklarne« pri njenem ravnanstvu. Da je novi zaupniški zbor res predstavník celokupnega delavstva, bomo dokazali z našo disciplino. Izbrani zaupniki naj mas pa redno na mesečnih sestankih ob-veščajo o vsemu, kar se je dogodilo, ter nam dajejo navodila, kako se imamo držati. Naši novoizbrani zaupniki so sledeči: Glav-ni zaupnik: Verčko Ivan, zaupniki: Lepko Franc, Zajc Miha, Zabukovec Ivan. Vse de-lavstvo se ima obračati le na gori imenovane zaupnike.

Lesce.

V naši tovarni verig se nam vedno obeta reduciranje žeštak nizkih akordov, dasiravno imamo v kolektivni pogodbi točno označeno, da imajo akordi ostati kot so bili pri sklepanju kolektivne pogodbe. Vod-stvo tovarne pa se zato ne zmeni, ker ve, da manjka delavcem potrebne solidarnosti. Koncem meseca, ko dobimo izplačilne ku-verte, se pa delavci in delavke pridružajo, ker se zaslužki ne viemajo s storjenim de-lom. Pomagalo pa nam vse pridušanje ne bo nič. Začeti bomo morali bolj sodružno obveščati med seboj. Pustiti treba medse-bojno zabavljanje ter sklicevati redne me-sečne sestanke, da se pogovorimo o naših potrebah. Pomoziti moramo tudi organiza-cijo. Vsi delavci, ki delamo v tovarni, mo-ramo biti člani svoje strokovne organizacije! Ne pustimo se pa več begati od raznih ver-skih gospodov, ki nam hodijo ponujati svoje verske organizacije, da nas na ta način na-pravijo nesložne in borbeno nesposobne v naših zahtevah napram podjetju. Zdržite se! Pridite na bodoči sestanek vsi, ki dela-te! Ustvarimo močan »MI«!

Škofja Loka.

Naše mlado podjetje je prišlo v krizo. Ta kriza pa ni posledica našega malomarne-ga dela, ampak brezbrzično igranje neizka-senih delovodij. Večkrat smo svetovali, da tako ne bo šlo. Delajo se preveliki eksperi-menti. Pomagali niso nič in tako moramo nositi posledice tudi delavci, ne da bi kaj zakrivali. Reduciralo se je skoraj vse, le malo nas je še ostalo.

*Sekcija težke železne industrije Jesenice. Dobrava.

V elektrodni tovarni na Dobravi je zo-pet odpuščenih 11 delavcev vsled pomanj-kanja dela. V zadnjem času je bilo sicer na novo sprejetih 50 delavcev, vendar izgleda, da za enkrat ta tovarna še ne bo premagala raznih težav, ki so v zvezi s to produkcijo na trgu. Kot posledice v elektrodni tovarni

toliko temeljitejše pečali s tem poslom. Bor-za v Budimpešti je postala gnezdo najgus-nejše špekulacije.

Razne države so hotele doseči, da bi zo-pet zavladala pravičnost namesto »uzance«. Borzno pravo še vedno omogoča prekriva-nje raznih kupčij.

Spekulacija nam je prejšnje čase pre-skrbnovala hude cenovne izpremembe. Leta 1891. je bila na dunajski borzi povprečna cena pšenice 27 kron. Mimogrede omenim, da je tisto leto nemški kancler Caprivi dolgo časa vsak dan povpraševal, če je v Nem-čiji že zavladala lakota. Leta 1894 je pa bila povprečna cena 16.30 in je nekaj dni imela pšenica ceno samo 14.40 kron. V le-tih 1897 in 1898 pa so nagnali ceno kar na 31 kron. Leta 1900 je prineslo povprečno ceno K 18.20. Od leta 1906. naprej je v Avstro-Ogrski cena pšenice leto za letom rastla, ker so vpeljali visoko zaščitno ca-rino. Leta 1907. je bila povprečna cena 24.70, leta 1908 25.30, leta 1909 27.90 in leta 1913 pa povprečno K 28.

Znano nam je skoraj sovražno razmer-je med proizvajalci in med potrošaci. Prvi se pritožujejo radi nizkih cen svojih izdel-kov, potrošaci zopet stokajo, da ne morejo izhajati itd. Ti boji in tožbe so stare. Pa tudi med »voditelji« in »vodenimi« na bor-zah je prišlo večkrat do burnih prizo-rov. Nekoč je prišel ameriški spekulant z bombažem Patten na borzo za bombaž v Manchesteru. Razjarjeni borzni obiskovalci so ga obdelali s pestmi.

(»Trgovski list« 14. okt. 1930.)

Vsaka štedljiva gospodinja za-liteva danes izrecno našo

KOLINSKO CIKORIJO

ker je zelo okusna in redilna!

na Dobravi so zadnje persekucije v cenah bakra in aluminija, kar pa se sedaj z ozirom na porasle cene bakra morda zopet izpre-meni na bolje. Upati je, da bo aluminijum-industrija zopet pričela aktivnejše obrato-vati.

Stališče organiziranih delavcev napram akordnemu vprašanju.

Nešteto krat so neorganizirani delavci žrtve svoje nevednosti, ker jih zapeljuje pohlep po višjem zaslužku, ki ga hočejo doseči neorganiziranim potom v akordnem delu. Mnogokrat se taki obvežejo za par dinarjev višjega zaslužka na dan za najvišjo storitev, ki je sploh z največjim naporom dosegljiva. S časom opešajo moči sleherne-mu v taki partiji in ko ne more doseči več prejšnje višine, prične moledovati. Po na-vadi naletijo takrat na nema usesa pred-stojnikov, ki dnevno beležijo njihovo sto-ritev in jim jo molijo pred nos, češ, kaj se boste izgovarjali; glejte, koliko je ta in oni v tem in onem mesecu lahko napravil. Če nečete, pa pustite...

Vsak organizirani delavec pa v prvi vr-sti skrbi in zahteva, da si najprvo osigura in uveljavi primerno temeljno plačo za nor-malno osemurno delo. In šele tedaj, ako mu temeljna plača odgovarja, je pripravljen, spuščati se v pogajanja za akordno delo po principu, da mu mora akordno delo omo-gočati najmanj 30% več zaslužka, kakor pa znaša njegova temeljna plača. Tam, kjer de-lavci nimajo uveljavljenih primernih temel-jnih plač, dnevnih ali urnih, je razpravljanje o vsakem akordu popolna izguba. Ker pač ni težko dokazati delavcem v takem skučju, koliko odstotkov so več zaslužili, ako imajo na primer dnevno plačo Din 30.—, v akordu pa zaslužijo 30% več. V odstotkih se to sliši veliko, stori pa so polovico več dela. To-da to polovico pa samo za Din 9.—. Tak slučaj je povsod tam, kjer delavci ne znajo vsaj malo računati. Še mizernejše razmere so tam, kjer delavci vsled nizke dneine in ker je njihovo delo v partiji po značaju dela nemogoče akordirati ter mesto da bi se or-ganiziranim potom pobrigali za izboljšanje temeljne plače, odnosno normalne plače, pričnejo barantati za premijske priboljške, ki se ponavadi dajo zopet le pogojno, da se toliko in toliko mora več producirati, in ker ne znajo izračunati, se zopet ujamejo v past. Sčasoma sicer spoznajo, da jim premija ni nič izboljšala položaja, ker so z večjo silo uklenjeni na delo in jim pričnejo pešati mo-či, a jim zaslužek kljub premiji ne zadošča, da bi se primerno prehranili. Zdrav in rdeč kot jabolko, močan kot hrast pride v tovar-nu kmečki fant. Namignejo mu, če hoče več zaslužiti; in seveda, ker ni organiziran in ne zna misliti na jutri, zgrabi delo z vso silo za mesečnih par dinarjev več. Komaj pa mine leto, ga srečate bledega, upadlega, iz-mučenega. Niti sence več o tistem, ko je stopil v delo v tovarno. In šele sedaj prične razumevati sodelavce, ki so organizirani. Sedaj ga je sram, da ga je mojster kazal drugim za vzgled, češ, glejte, še enkrat to-liko naredi kakor vi.

Strah ga postaja, ker opaža, da drugi stari delavci še vedno trdo, normalno vr-sijo svoje delo, on pa jih niti ne more več dohitevati. Vsak dan bolj omahuje. Vsak dan ga bolj zapuščajo moči. Končno gre k zdravniku, kateri ga preišče. Nič mu ne po-ve, kaj mu je, obdrži ga kratek čas v bolni-ci, potem ga zopet pošlje na delo. Toda on zopet vedno pogosteje obiskuje zdravnika. Nek dan pa izve po naključju, da ni več pomoči zanj. Končano je. Jetika je obvlada-la ves organizem. Zapisan je neizbežnemu in počasnemu poginu...

Take resnične dogodbe so največ radi akordnega dela in največ radi tega, ker de-lavci niso poučeni, zavedni, organizirani, ker ne upoštevajo nauka o vsem tem, ki jim ga organizacija nudi na mednih sestankih in v svojih časopisih in knjigah.

Kaj pomaga sto ali dvesto dinarjev me-sečno več zaslužka, pridobljenega na ta na-čin, ako pa je s tem deset in še več let izgubljenega zdravja in življenja. Organizirani delavec tudi v akordnem delu obdrži mero, zato je pa organiziran, da svojo de-lovno silo po neki normalni prodaja.

V Pragi na Češkem je bila nekoč ve-lika umetniška razstava slik. Razglašeno je bilo, da ima nek slikar na razstavi sliko, ki predstavlja kapitalista. Vse je drvelo k otvoritvi, da vidi, kako grozna slika mora biti to, ki bo predstavljala ta strašni oso-vržen in proklinjani tip.

Presenečeni pa so stali vsi pred to od-krito sliko, ki je predstavljala dva sključena rudarja, ki sta v silnih zamahih vsa premo-čena delala. Spodaj pod sliko pa je bilo na-

pisano: »Akord«. Umetnik je pogodil resnico.

Se nekaj je treba pripomniti k vsemu temu za nastajajoče razmere pri nas na Savji, Javorniku in Dobravi. Iz posameznih obratov so se zadnje čase pričele množiti pritožbe, da se hoče nekako z diktatom delavcem posameznih kvalifikacij naprtiti akordno delo ob novih tehničnih napravah. Preračuneno pa je to akordno delo tako, da bi zaslužili za veliko večjo storitev kot isti zaslužek, kot pri poprejšnjih starih metodah dela. Naravno je, da se naši kovinarji odločno upirajo takim diktatom. Ako pa bodo delavci v takih slučajih šli preko organizacije, bodo posledice nosili sami. Ker potem, ko je enkrat tak pričetek akorda že tu, tudi organizacija nima več prave možnosti, preprečiti dalekosežno škodo delavcev.

Odgovarjajoče dnevne temeljne plače, to je glavno. Kjer se niso urejene, jih treba urediti in se jih bo moralo, kajti če se pri delu ponesrečiš, dobiš razliko kot rento le v izmeni, preračunjeni po temeljni plači in ne razliko, ki jo utrpíš napram akordnemu zaslužku. Na temeljne plače, ki morajo biti primerne, je šele mogoče razgovor o akordnem delu, ki mora omogočati delavcu najmanj 30% več zaslužka. Ob novih, tehnično izpopolnjenih metodah dela ne sme služiti za bazo za preračunavanje akorda stari sistem akorda, temveč se mora iz fundamanta vpostaviti nov direktni akord pod parolo: za več dela več zaslužka. Akordno delo mora biti pravilno preračunjeno, ki odgovarja praktičnemu delu, zatoorej mora biti njo za obojestransko korekturo.

Vsako akordno delo je mogoče le v sporazumu z delavstvom. Nikakor pa ne smejo organizirani delavci dopuščati, da se jim vsiljuje akordno delo potom raznih sadištnih groženj z odpusti itd. To premisli te in v tem pravcu se ravnajte vse do nadaljnjega. V vseh oziirih pa vprašajte za nasvet pri organizaciji.

Najmodernejši izgovori.

Neorganiziran delavec pri zaupniku organizacije:

Delavec: Poslušaj, kaj se je zgodilo! Sili se me, da delam nadure brez 50%ne doklade. Ravnatelj pravi, ako ne maram delati brez doklade, tedaj se pa delo ne bo in ker nekaterim delavkam utejuje šhte, ki so jim izpadle vsled pomanjkanja materiala; če jaz ne delam, se nim onemogočim zaslužek. Vprašati sem te prišel, kaj naj naredim, da ne bom kršil principa pogodbe.

Zaupnik: Ali si organiziran?

Delavec: Nisem, ampak samo za to ne, ker ne morem plačevati. Imam dolg, ga moram odplačevati in še drage obresti povrh; res ne morem.

Zaupnik: Glej, potem Ti ni pomočil. Potem moraš delati brez 50 odstotne doklade.

Delavec: Ne, pa ne bom. Ravnatelju rečem, da mi da doklado. Ako ti nočeš iti za mene k njemu, in če je ne da, ne bom delal.

Zaupnik: Opozoriam Te, da imaš v vašem obratu še druge neorganizirane. Ravnatelj bo rekel: dobro! Ako nečete, bo drugi in ta drugi bo delal brez doklade. Tebe pa eventualno ob prvi priliki odpusti.

Delavec: Ja, kaj naj potem naredim. Ti mi tudi odklanjaš pomoč?!

Zaupnik: Seveda, brez usmiljenja, kakor Ti! Organiziraj se!

Delavec: Ja, saj jaz sem se le za to zgledil pri tebi, da te opozorim, da se mi ne bo očitalo, da kršim pogodbo. Sicer bi šel kar k ravnatelju sam, toda potem bi se reklo, da delam preko zaupnika.

Drugi zaupnik: No, veš kaj, ko bi Ti upal kaj doseči, bi bežal že naravnost k ravnatelju. Ker pa nimaš upanja, le za to si se oglašil pri njemu. Bodi odkritosrčen! Za organizacijo nimaš denarja, želiš pa, da Te brani, čeprav nisi nje član. Rajši utrpíš v korist tovarne izgube, kot da bi plačal organizacijo. Kako bo pa pozneje plačeval svoj dolg, ko te bo ravnatelj še v plači prikril? Misli na to!

Delavec: Kaj še, saj manj mi itak ne more plačati kakor mi plačuje.

Zaupnik: Taki naivnosti ni odpomočil! Naj te bič nauči biti organiziran!

Zavednost delavk. Vsak delavec ve, da je sestanek, shod, če se skliče, važen iz dveh stališč: prvič, da se skupno porazgovore o svojih potrebah, o svojih zahtevah, o krivicah, in drugič, da javnost vidi. Javnost, meščanska javnost, mora videti, da delavstvo vstaja iz odreenelosti, v katero so ga zakopale razmere, javnost mora čuti, da je delavstvo enakovredno državljan in kot tak zahteva pravice. Zato so dobro obiskani sestanki, shodi in zborovanja velike važnosti. Organizirano delavstvo tovarne »Saturnus« v Mostah se tega odlično zaveda. In ker je tam večina ženskega delavstva, je zato še bolj pomembno, ko sodružice napolnijo zborovalne prostore. Tak dan je bil, ko je sodrug dr. Topalović iz Beograda predaval o temi gospodarska kriza in delavstvo. Kakor ena, so to predavanje posetile polnoštevilno ter se pokazale kot disciplinirane in zavedne članice strokovne organizacije.

Zahvala.

Podpisani se najiskreneje zahvaljujem vsem sodrugom in darovalcem, ki so mi prišli na pomoč z zneskom Din 229.— v času moje bolezni.

Še enkrat prisrčna hvala vsem.

Pepi Odep, železarna Štore.

RUDARJI.

Trbovlje.

Tisti srečni časi, ko vendar ni bilo družbi vseeno, če sta en delavec ali pa dva pustila delo, so žal za nami. Danes, v dobi največje racionalizacije dela, v dobi splošne gospodarske zmede, povzročene vsled oslabele kupne moči konzumentov, si tudi podjetje, pa najsibo te ali one vrste, vsled tolike brezposelnosti delavstva, ne dela nobenih preglavic z zgubo enega ali večjega števila delavstva.

To občutimo zlasti mi trboveljski rudarji. Po naših obratih so zadnje čase nastali razni razglasi, kakor: za vsako zasutje je kazen ali odpust itd. Izgleda, kakor da rudar, če gre na šiht, ne samo ne ve, če se zdrav in živ povrne, temveč je tudi v nevarnosti, da bo vedno kaj zagrešil, kar bo povzročilo kazen ali odpust.

Res je, težak je naš položaj, kajti šhte še vedno praznujemo in zima je pred durmi. Kako bomo naše otroke preskrbeli z najpotrebnejšim, ne vemo. Kar nas je družinskih očetov, smo zaprosili družbo za nabavni prispevek, ali do danes še nismo izvedeli nič pozitivnega. Želeli bi, da bi družba upoštevala naš bedni položaj.

Pa še eno bol imamo. Pri nas na zapadnem obratu naš g. inž. Rogel najbrž nima prav; če pride na odkop, pa se mu zdi, da oporno lesovje ni dovolj močno postavljeno, kriči nad nami, zakaj tega ne storimo. Ko se mu pove, zakaj, zopet kriči: Po gobcu bi vam dal les. To in še neka druga njegova izjava na vsak način ne postavlja g. inž. Rogelna na ono mesto, kjer bi ga mi rudarji radi videli kot našega predstojnika.

Zagorje. — Obrat Kisovec.

Dne 10. novembra je pri izmenjavi šhte prve in druge tretjine skoro prišel ob življenje F. Urnkar. Le srečnemu slučaju in strogi pozornosti strojnika F. Peterlina se je zahvaliti, da niso ena vdova in trije mali otročki izgubili svojega hranitelja.

Zgodilo se je namreč to-le: Ta strojni jašek ima tri oddelke, Mals, srednji in spodnji. Imenovani F. U. bi se bil moral z drugimi vred spustiti na srednji oddenek, kjer dela približno 20 mož. Ni znano, iz kakšnih razlogov pa je spustil strojnik dvigalni koš z 10 možmi na spodnji oddenek. Oddajalec (Anschläger) je dal signal »nazaj«, za srednji oddenek, koš gre nazaj in se ustavi tu, moštvo si odpre zavarovalna vrata ter izstopa. Četrli po vrsti izstopi imenovani, a v tem trenutku potegne strojnik koš kvišku, a njegova primejo zavarovalna vrata za roko in no go ob zavarovalni drog pri jašku. Če bi ne bil sedaj strojnik opazil na stroju, da v jašku nekaj ni v redu in potegnil, bi bilo popolnoma raztrgalo tega rudarja. Tako je pa takoj ustavil in skorajšnja žrtev je prišla z malimi poškodbami proč.

Zakaj je to? Kako je to mogoče? To je zato, ker na tem oddajališču ni nobenega oddajalca, kadar se moštvo spravlja in mora isto samo signalizirati. Če bi bil tukaj oddajalec in stal pri signalni napravi, potem bi navedeno izostalo. Ali kakor povsod, tako je tudi tukaj vzrok tisti »špar«-sistem, ker je škoda, nastaviti še enega človeka, samo da mošnjiček delničarjev TPD ne trpi, pa četudi mora delavec žrtvovati svoje zdravje in življenje.

Zagorje.

Obrat Kotredež — težka ponesrečba.

Dne 8. t. m. se je v kotredežkem rovu težko ponesrečil rudar Pavel Bukovšek. Imenovani je na svojem odkopu, pod krovino, izkopal v enem delu stropa krovino za prostor vpostave prečnika (Riegel). Pri podsekavanju te krovine se je naenkrat vsa podkrovina utrčila in pritiskala moža ob steno in stojko. Udarec je bil tako hud, da se je P. Bukovšek takoj onesvestil. Sreča, da njegov tovariš Majdič še ni šel z vozičkom proč. Zakaj, če bi se to zgodilo, bi bil Bukovšek gotovo prej izdihnil, preden bi prišel Majdič z vozičkom nazaj. Tako je pa, spoznavši opasen položaj tovariša, enostavno razbil na njem premožno klado in ga taklo rešil. Tako je sicer Bukovšek ostal pri življenju, a vendar s težko poškodbo noge, hrbtenice in nalomljenega rebra, kar ga bo prikovalo na večmesečno bolniško posteljo.

In zopet objokuje mlada žena s tremi otroci polomljenega moža s strahom, v pričakovanju, ali bo mogel služiti svoji družini še kruh. Tako gre ta tragedija rudarjev svojo pot naprej. Tu smrtne žrtve, tam pohabljeni, tu ranjenci, tam vdove in sirote; a vse skupaj žrtve dela, ki se morajo doprinasati kljub vsemu, samo da potegnejo delničarji od svojih delnic ob zaključku poslovnega leta čimvečjo dividendo.

Mi vprašamo: zakaj vse to? Rudarji, rešite ta zakaj! Predvsem previdnost pri delu! Prvo je vaše zdravje in življenje, potem šele premož, a za drugo se borite!

Siterjevec.

Ta svinčeni rudnik, ki izgleda, da je že dolgo hiral na neozdravljivi kapitalistični bolezni (najbrže špekulacija), je pred ustavitvijo. Že zadnjih smo poročali, da je bilo okoli 100 rudarjev odpuščenih, a zdaj izve mo, da je tudi vse uradništvo odslovljeno. Z novim letom pa se misli še ostalo delavstvo odpustiti in rudnik za nedolgo čas ustaviti. S tem bi bilo skupno prizadetih okoli 200 ljudi.

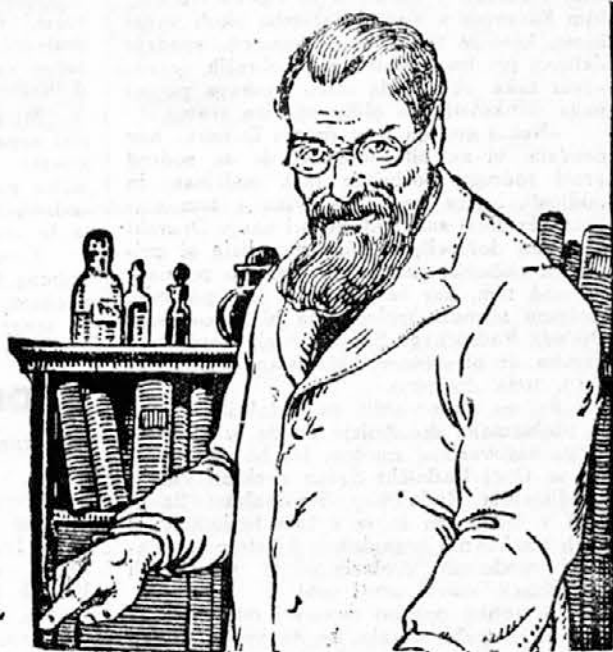
Nekaj tih brezposelnih bo dobilo delo na posredovanje Zveze rudarjev Jugoslavi-

Reumatičarji

Nabavite še danes
1 steklenico

ALGA
ZA MASAŽO

kajti že jutri Vas bo
USPEH
IZNENADIL

Če Vas boli ali trga

V

{kosteh - rokah - nogah
{sklepih - plečih - zobeh
{kolkih - žilah - glavi

ALGA

PREMAGA BOLEZEN TAKOJ

DOBIVA SE POVSOD

LABORATORIJ „ALGA“,
SUŠAK

1 steklenica

Din 16.—

4 steklenice „ALGE“ Din 77.—
8 steklenic „ALGE“ Din 131.—
14 steklenic „ALGE“ Din 205.—
25 steklenic „ALGA“ Din 320.—

je v cementnih odkopih v Splitu. Ostali pa bodo morali po svetu, najbrže v tujino.

Mi smo mnenja in smatramo za zelo potrebno, da rudarska oblast pregleda malo podrobneje ozadje tega in da skuša ugotoviti, v koliko je ta obustava obrata upravičena. Kajti tu se ne sme gledati samo na trenutne uspehe gotovih delničarjev, temveč se mora voditi račun tudi o tem, kaj bo s tolikimi družinami, ko bodo njih očetje ob zaslužek.

LESNI DELAVCI.

Organizacijsko ujedinjenje delavcev lesne industrije in obrti.

(Nadaljevanje.)

Vsi praktični strokovničarji ter funkcijonarji strokovnih organizacij lesnih delavcev, najsibo to v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in sploh povsod tam, kjer take organizacije obstojajo, so že takrat, ko so se po prevratu osnovale sedanje pokrajinske strokovne organizacije, imeli v vidiku, da bo ob danem času treba misliti na to, da se pokrajinske ali regionalne organizacije lesnih delavcev združijo v mogočno celoto.

Vsakemu praktičnemu funkcionarju je bilo jasno, da se pri nas formiranje strokovnih organizacij ne bo dalo drugače izvajati, kakor v drugih naprednejših državah. Kaj čuda, da se je pogostokrat skušalo potom konferenc in kongresov zastopnikov lesnih delavcev poiskati poti, po katerih bi se končno prišlo do skupne zajednice, ki bi obstoječi razkosanosti napravila konec.

Ves napor in vsi poskusi pa so ostali brez uspeha. Vedno in vedno so se pojavljale ovire, ki so vsak podvzeti korak za ustvaritev pokreta lesnih delavcev kratkoma preprečevale. Deloma so igrale precejšnje vloge popolnoma različne gospodarske, socialne in kulturne razlike v posameznih pokrajinah, nadalje stare tradicije delavskega pokreta, ki je že iz prejšnjih časov bil večinoma navezan na meje posameznih pokrajin, težko oviro pa so tvorile razne struje, ki so v pretekli dobi med lesnimi delavci vladale.

Če kdo misli, da so danes vse ovire premagane, se moti; kajti komaj so se ugledile ene, so se pojavile druge.

Moderna forma strokovnih organizacij je, da je v eni in isti strokovni organizaciji včlanjeno vse delavstvo, ki je v kakršnikoli obliki zaposleno v lesni industriji in obrti. Z drugimi besedami se to pravi, da spadajo v strokovno organizacijo lesnih delavcev vsi oni delavci, ki v gozdu podirajo drevesa tja do onih profesionalnih delavcev, ki izdelujejo najfinejše pohištvo in izdelke stavbenega mizarstva. Delavstvo, zaposleno v tovarnah za parkete, pri pletarstvu, kolarstvu itd., spada seveda vse v enotno strokovno organizacijo lesnih delavcev. In ker so tapetniki v tesni zvezi z mizarskimi izdelki, spadajo tudi oni v to organizacijo. Poleg tega je pravilno, da so ključavničarji,

kovači, strojniki itd., ki so zaposleni v kakem lesnoindustrijskem obratu in tvorijo v takem obratu večino lesni delavci, tudi včlanjeni pri enotni strokovni organizaciji lesnih delavcev. V tem pogledu mora vladati princip — eno podjetje — ena organizacija. Pri nas se je razvijala stvar nekoliko drugače. Celo v Dravski banovini, kjer vladajo kot propovedniki pravilnega in modernega principa strokovnega pokreta, se je pripetilo, da so ljubljanski tapetniki ustanovili svoje posebno, samostojno strokovno društvo! Vsa stvar sicer ni vredna drugega, kakor pomilovalnega nasmeha, a vendar ta slučaj dokazuje, iz kakih malenkostnih vidikov gledamo na strokovni pokret. Namesto, da se priključijo lesnim delavcem in si zagotovijo močno oporo tako, kakor so to že vsled svoje maloštevilnosti storili tapetniki vseh držav, se pešiča naših tapetnikov, puščajoč vse praktične razloge skupnega dela v nemar, med seboj mrcvari, kdo ima prav in kdo ne. Koristno delo se na ta način zanemarija, bilanca slabotne in maloštevilne organizacije pa je v vsakem pogledu zelo pasivna.

Naši prijatelji-tapetniki bodo dobro storili, da svoje separatno stališče opuste in se pretvorijo v sekcijo pri strokovni organizaciji lesnih delavcev. Čimprej to store tem bolje.

Da omenim še slučaj, ki je za gledanje na strokovni pokret pri nas jako karakterističen; slučaj, ki pa je mnogo težji, kakor oni tapetnikov. Odigrava se v glavnem v Bosni med Savezom Drvodjelskih Radnika za Bosno i Hercegovino v Sarajevu in Općim Radničkim Savezom Jugoslavije v Zagrebu.

Bosna slovi s svojim izrednim bogastvom na gozdovih. V tej pokrajini je oigovarjajoč temu bogastvu lesna industrija silno razvita, tam so lesnoindustrijska podjetja, v katerih je zaposlenih kar po več tisoč delavcev. To delavstvo, zaposleno v bosanskih sumah in na bosanskih veležagah, je bilo pred vojno včlanjeno pri Savezu Drvodjelskih Radnika v Sarajevu. Po vojni je bil v Zagrebu ustanovljen Opć Radnički Savez Jugoslavije, ki je svoj delokrog razširil na vso državo in je poleg drugih tovarniških delavcev in delavk pritegnil v svoj delokrog tudi delavstvo, zaposleno pri lesni industriji osobito na Hrvatskem in Slavoniji ter Bosni. Savez Drvodjelskih Radnika v Sarajevu se je po prevratu omejil le na kvalificirane lesne delavce, v glavnem na mizarje. Organizatorji lesnih delavcev po prevratu menda niti mislili niso na to, ko so oživotvorili dve organizaciji, da s tem krše princip enotne organizacije za vse lesne delavce brez razlike, kajti če bi bili takrat razmišljali o tem, tega ne bi bili storili. Takratna kršitev tega principa se sedaj kruto maščuje.

Mnogi delavci, zaposleni pri lesnoindustrijskih podjetjih v Bosni, so pričeli — kar je nekaj popolnoma naravnega — gravitirati nazaj k svoji matici in to je Savez Drvo-

dijelskih Radnika v Sarajevu. Ustrezajoč želji mnogih teh delavcev, je Savez Drvodjelskih Radnika v Sarajevu pričel ustanavljati svoje podružnice tudi v krajih, ki jih je Opći Radnički Savez reklamiral zase, da si je v njih vse svoje članstvo izgubil. Posledica vsega tega je, da je nastal kaos in hratomorna borba med Savezom Drvodjelskih Radnika v Sarajevu in Općim Radničkim Savezom v Zagrebu. Borba okoli vprašanja, kam in v katero organizacijo spadajo delavci pri lesnoindustrijskih obratih, je zavzela take oblike, da mora vsakega poštenega strokovničarja oblitati rdečica sramu.

»Nekaj gnilega je v državi Danski,« ker drugače bi ne bilo mogoče, da se sodruzi proti sodruzi poslužuje laži, podtikani in podlosti, kakor smo tega priče v tem slučaju. Marsikaj smo tudi že pri nas v Dravski banovini doživeli; stališča moralista si privajati nečemo, vendar pa moramo priznati, da nad tem, kar se dogaja v tem pogledu, moramo strmeti. Izgleda, da bi zagovorniki Općega Radniškega Saveza imeli morda več uspeha, če bi svoje stališče branili sicer možato, toda dostojno.

Žal pa so pozabili, da s taktiko, ki se je poslužujejo, dokazujejo le, da je stališče, ki ga zagovarjajo, zmotno. Da bo mera polna, je Opći Radnički Savez prekinil vezi z Ujedinjenim Radničkim Sindikalnim Savezom v Beogradu in je s tem funkcionarje vseh strokovnih organizacij, ki stoje na stališču modernih profesionalnih strokovnih organizacij, izzval proti sebi.

Le toliko naj bo o stvari omenjeno in ako bo potreba kazala, bo še vedno dovolj prilike o tem spregovoriti kaj.

URSSJ v Beogradu kot vrhovna inštanca svobodnih strokovnih organizacij je večkrat poskušala spojit obstoječe strokovne organizacije v skupno enoto in dasi je ostajala le pri poskusih, ni obupala in je za 1. in 2. novembra t. l. sklicala ponovno tozadevno konferenco.

(Kaj je konferenca sklenila in resolucijo, ki jo je sprejela, pa prihodnjic.)

ŽIVILCI.

Konstatacija.

Na splošnem članskem sestanku pekarskih pomočnikov v Ljubljani, dne 9. novembra 1930 so pekarski pomočniki, zaposleni v DEPA-pekarni, katero je prevzela Radniška pekarna iz Zagreba, podali, oziroma prečitali izjavo, da izstopijo iz naše Zveze ter si upostavijo svojo podružnico, podrejeno centrali v Zagrebu.

Vsled tega opozarjamo naše članstvo, naj ne naseda intrigantom in razbičajem delavskega pokreta. Celokupno delavstvo pa opozarjamo, da so sedaj v bivši delavski pekarni zaposleni le neorganizirani delavci ter se člani naše organizacije v delo sploh ne sprejmejo, pač pa indiferentni in celo stavkokazi.

Odbor
Zveze živilskih delavcev
Jugoslavije.

Kongres Saveza živežarskih radnika Jugoslavije v Zagrebu.

V nedeljo 2. oktobra 1930 se je vršil kongres S. Z. R. J. v Zagrebu, katerega se je udeležil poleg zastopnika Del. zbornice v Zagrebu tudi tajnik Živilske Internacionalne sodrug Schifstein iz Zürich ter kot predstavnik URSSJ s. Krekič.

Centralni odbor živežarjev v Zagrebu ni smatral za potrebno povabiti na kongres našo Zvezo, dasi smo formalno ujedineni in imamo v širšem odboru uprave tri zastopnike.

Nastane vprašanje: Zakaj to? Kratko povedano: Vsled tega, ker zagrebškemu S. Z. R. J. že pri ujedinenju ni šlo za stvarno ujedinenje, pač pa le za to, da postanejo oni člani Internacionalne. Ker je lahko član iste v eni državi (po načelu Internacionalne) le en savez. Naš savez je bil včlanjen nad 25 let in je le obžalovati, da je nasledel zagrebški diplomaciji. Takoj po plenarni seji v Zagrebu, kjer se je ujedinenje definitivno potrdilo, se zagrebška centrala ni več zmenila za naš savez. Celo na dopise nam ni odgovarjala in smo tozadevno pri upravi protestirali, toda brez uspeha.

Ko je prevzel tamkajšnje centralno tajništvo s. Grubauer, smo pričakovali spremembo. Vendar smo se pošteno zmotili, kajti s svojim nastopom na kongresu, ki je vse prej nego sodružen, je jasno demonstriral, da mu je strokovni pokret malo mar. O tem bomo potom pristojnim forumom še govorili. O poteku kongresa doznajamo, da se je med drugim obravnavalo vprašanje Saveza živežarjev v odnosu z URSSJ.

Dočim pravijo zvezni funkcionarji, da jih hoče URSSJ izključiti, je nasprotno dokazal predstavnik URSSJ, da savezna centrala že nad leto dni ni odračunala URSSJ, kakor tudi njegovim pokrajinskim odborom, kvote.

Iz poročila, ki so ga dali na kongresu, je razvidno, da je štel Savez 1. 1927 146, 1. 1928 177 in leta 1929 219 članov. A ta porast je od beogradske podružnice, katere pa danes ni več v saveznem sklopu. Zanimivo je, da je tajnik iznesel, da ima Savez 400 članov in od teh samo zagrebška podružnica 380. Na ta način odpade na 15 podružnic, katere so bile s svojimi delegati na kongresu zastopane, celih 20 članov, torej na vsako podružnico 1 1/3 člana.

O vprašanju medsebojnega odnosa v strokovnem pokretu je bila predložena resolucija, v kateri se zahteva, da URSSJ tekom treh mesecev skliče konferenco vseh živilskih organizacij, na kateri naj bi se sprovedlo ujedinenje. S. Močari iz Novoga Sada je zahteval, da se v to resolu-

cijo vnese tudi odlok, da ima Savez, počenši s 1. januarjem, plačevati vsem forumom URSSJ določeno kvoto, kar pa ni bilo sprejeto; vsled tega je s. Močari izjavil, da za njega ti sklepi niso obvezni, ter bo v Vojsvodini delal le za organizacije, ki so v sklopu URSSJ. Nato je demonstrativno zapustil kongres.

Radnički glasnik br. 46 piše, da so pekarski radniki iz Ljubljane, koji su ostali dosledni zaključcima kongresa ujedinenja našeg saveza izasli na kongres kao gosti d. Račića.

Mi pa konstatiramo, da Račić (ki ni niti organiziran) niso poslali ljubljanski pekarski pomočniki, pač pa direktor Radničke pekarnice v Zagrebu, Cvrtila, odnosno sedanjí šef ljubljanske DEPA pekarnice, kjer je ta »organizirani« Račić zaposlen.

Z ozirom na to smo mnenja, da nima nobena konferenca za ujedinenje z organizacijami, katere vodijo le medsebojne boje in spore, prav nikakega smisla in je zato škoda vsakega izdatka.

OBLAČILNI DELAVCI.

XI. redni občni zbor Oblačilnih delavcev za Slovenijo

se je vršil v nedeljo, dne 16. nov. 1930. Zastopani so bili: za podružnico Maribor s. Belle Ivan in s. Babič Franc, za Celje s. Slabe, za Ljubljano ss. Janežič Alojz in Vreček Ivan; iz Zagreba se je udeležil kot gost s. Živković Nikola, predsednik ondotnih krojačev. Strokovno komisijo je zastopal s. Mihevc Nace. Poleg celotnega centralnega odbora je bilo navzočih lepo število ljubljanskih članov. Poročila odbora so bila brez debate sprejeta. Iz poročila mariborske podružnice je bilo poročano o tamkajšnjih razmerah, katere bi lahko bile boljše. Je še nekaj trditev, kjer pomočniki niso organizirani, posebno so to mladi, komaj izučeni, kateri so v Maribor pripotovali. Mezdno gibanje se preteklo leto ni vršilo. Podružnica namerava spomladi skleniti z zadrugo mojstrov kolektivno pogodbo, katere sedaj še nima. Ljubljanska podružnica je s svojim članstvom na isti višini kakor lani. Je še precej trditev, kjer organizacija nima nobenega članstva in bo potreba, da se tudi te pripelje v organizacijo. Pri večini trditev se pomočniki ne držijo osemurnega delovnika, ter se dela čez uro brez predpisanih odstotkov. Konkurenca iz okolice je jako velika. Pomočnike se izrablja s takozvanim »maskonf«, kateri se plača izven tarife. Nekateri mojstri zaposlujejo več vajencev brez kakega pomočnika. Rakovnik uči 25—30 vajencev. Da se pride enkrat v stik z vsemi pomočniki in zadrugo, naj se skliče pomočniški zbor. — V Celju vladajo v organizaciji jako žalostne razmere: Funkcionarji kot člani se ne zavedajo dolžnosti do organizacije, vsled tega pa tudi vsi mojstri razen enega plačujejo pod tarifo. Potrebno je, da se krojaški pomočniki oklene svoje organizacije. Odbor, ako ne deluje, naj se nadomesti s člani, kateri bi bili pripravljeni delovati v organizaciji in spraviti tarifo zopet do veljave.

S. Mihevc pozdravlja v imenu Strokovne komisije občni zbor, pojasni razmere, po 6. januarju, na katere se nekateri člani prav radi izgovarjajo. Šesti januar je preprečil delovanje političnih strank, medtem ko strokovnim organizacijam, katerih glavni namen je zboljšanje življenjskih razmer delavstva, dopušča nemoteno delovanje. Danes se posebno gibljejo organizacije delodajalcev in so na delu za abmontiranje socialne zakonodaje. Vsled tega mora tudi delavstvo budno paziti ter se strniti v svoje organizacije, ker le tako je sposobno preprečiti vse nakane pridobitnih krogov. Članstvo se s. Mihevcu zahvaljuje za njegove vzpodbudne besede in priporočamo, da se tudi po njih ravna. Izvolil se je na to skoro ves stari odbor in kontrola le z malo spremembo.

K točki naš položaj se je razpravljalo o brezposelnosti, katere se leto za leto bolj širi med krojaškimi pomočniki. V debati se je poročalo o vedno bolj se razvijajoči konfekciji, posebno oni v Varaždinu (tovarna Tivar). V tej tovarni se izdeluje od najslabše do najboljše konfekcije in to z najmodernejšimi stroji današnje tehnike. En stroj izvrši delo, za katero bi bilo potrebno najmanj 32 kvalificiranih pomočnikov. Stroj posluhuje ena nekvalificirana ženska moč z urno plačo Din 2.50. S. Živković iz Zagreba nam poroča o razmerah tamšnjih pomočnikov, kateri so si po razpustu nezavisne organizacije ustanovili novo, katere se je pridružila Orsu. Povdarja potrebo po zedinjenju vseh organizacij v eno enoto za celo Jugoslavijo. Zagrebški pomočniki so takoj pripravljene za to ujedinenje. V debati se sklene, naj naše Osrednje društvo poskuša ustanoviti v Dravski banovini še podružnice, kjer dopuščajo razmere, zagrebška organizacija pa bo poskusila ustanoviti podružnice po celi Hrvatski in Slavoniji. Nato naj se preide k ujedinenju vseh organizacij Jugoslavije v eno samo, katere sedež naj bi bil v Zagrebu. S. Živković še poroča o produktivni zadrugi v Zagrebu in apelira na naše članstvo, naj se začne udeleževati tudi na združnem polju in naj si ustanovi po njih vzgledu tudi svojo produktivno zadrugo.

Pri točki »razno« se sklene dopolniti pravilnik s točko: »Vsak član, kateri vplača v organizacijo 1400 članskih znamk, postane starostni član ter se oprosti plačevanja tedenskih prispevkov s pravico do vseh podpor po pravilniku organizacije.« S tem je bil dnevni red izčrpan, nakar zaključil predsednik občni zbor ob pol 6. uri zvečer s pozivom, da delegati poneso svojim članom sklepe občnega zbora v izvršitev.

Dan in noč.

Opaza se, da nekateri pomočniki ne ločijo več noči od dneva. Tarifna pogodba pravi: dela se 8 ur dnevno, čezurno delo se plača s 50 odst., nočno in nedeljsko delo pa s 100 odst. To velja še danes za našo stroko v Ljubljani in je obvezno za vse mojstre, kateri so včlanjeni v zadrugi krojačev. Nasprotno temu je pa trdka »Gentlemen« na Miklošičevi cesti upeljala 9-urni delovnik. Zakon, kateri je še danes v veljavi, dovoljuje največ 10 ur dela dnevno za malo obrt. Kakor pa opazujemo, ta zakonita naredba ne velja za trdiko »Gentlemen«, ker pri tej trdiki se dela po dnevi in po noči do 22., 24. ure in to vsaki dan. Več trgovskih trditev je že bilo javljenih oblastem in tudi kaznovanih, a obrtnik še noben. Mojster te trdke je inozemec in misli mogoče, da zakoni naše države za njega ne veljajo. Ker se nahaja trdka v neposredni bližini Inšpekcije dela, bi bilo dobro, da bi se trdiko malo kontroliralo in razložilo še danes veljavne zakonske predpise — zakona o zaščiti delavcev. Kakor v Ljubljani pri »Gentlemen«, tako ne raločijo noči od dneva v Mariboru pri trdiki Ornič. Pri tej trdiki je mojster neki Munda, kateri je pa vpeljal celo protizakonito 11-urno delo na dan, poleg tega pa mora delati vsak pomočnik še po 3 ure čezurno delo, od katerega se plača na uro reci in beri 5 (pet) Din. Pomočniki, sami mladi ljudje, se bojijo nastopiti proti temu postopanju, ker bi v tem slučaju morali delo zapustiti! Dames, ko se službeno mesto težko dobi, raje trpijo, zato pa je dolžnost organizacije, da razkrinka take slučaje. Obrtno oblast pa prosimo, da poduči prizadete, da je zakon veljaven v državi za vse enako. Pravijo, da tudi pri g. Židariču delajo pomočnice in vajence po 14 ur dnevno.

Prihodnjic obelodanimo še vse one trditve, kjer se krši zakon o zaščiti delavcev.

Tri vajence, nobenega pomočnika.

Mojster, ki zaposluje 3 (tri) vajence in nobenega pomočnika, je g. Kurilj na Turjaškem trgu. Zadruga krojačev je svoj čas storila sklep, da noben mojster samec (brez pomočnika) ne sme imeti v učenju več kot enega vajenca. Zakaj pa se dela tukaj razlika? Ali dotični sklep ne velja več? Kakšni so izdelki te trdke, kjer se zaposlujejo sami vajenci, to si lahko predstavljamo vsak sam. In konkurenca je tudi tukaj, o kateri se pri zadrugi večkrat razpravlja. Potrebno bi bilo, da se gg. pri zadrugi svojih sklepov točno držijo, kar bo le njim v korist.

Ali je konfekcija po meri delo po meri?

To vprašanje je obravnavalo v Nemčiji delavsko sodišče. Ali je konfekcija po meri konfekcija, ali delo po meri. Razsodba je sledeča: Ako je obleka izdelana po predpisih, kot navadna konfekcija, samo da se dela po gotovi meri, brez poskušnje, je to konfekcija. Ako pa se obleka izdeluje po meri in je narejena v poskušnjo, ter se izdeluje boljše kot konfekcija, potem je to delo — delo po meri in se tako tudi plača. Tudi pri nas bi moralo veljati to stališče. Nekateri trditve dajo izdelati n. pr. velike kose po prvem razredu, male pa po »maskonf«. To je direktno trgiranje plač, katere so zajamčene v minimalnem tarifu. Potreba bo, da se napravi temu izrabljanju delavcev enkrat konec! Najlažje je temu napraviti remedium s tem, da se vpeljejo plače na teden, potem pa naj se izdelujejo kosi pod kakršnimikoli izrazi.

Ali in kako so krojaški pomočniki zavarovani za slučaj bolezni?

Večkrat se dogaja, da kak pomočnik zbolí in gre k mojstru po listek za zdravnika. Ta pa se izgovarja, da ga je pozabil prijaviti in naj počaka še par dni, da ga hitro prijavi in šele potem naj gre k zdravniku.

Drugi slučaj se zopet dogaja, da bolnik v bolnišnični stanju prejme nižjo hranarino kot bi jo moral dobiti po svojem zaslužku. Krivda leži tukaj zopet na mojstru, ker svoje pomočnike naznani v nižji razred, kot bi jih moral. Mi bomo v kratkem izdelali izkaz vseh upošlenih pomočnikov pri posameznih mojstrih in njih zaslužek, ter ga odposlali Okrožnemu uradu, da se prepriča, kako in kateri pomočniki so zavarovani. Že itak nizko hranarino še

nekateri mojstri znižujejo, da si s tem v svoji skoposti prihranijo kak dinar pri bolniškem zavarovanju.

Vsakokrat, ko čutite ozeblino, influenco, gripo in vročino, drgnite telo s preparatom ALGA. Vročina popusti, spanec je lahek in zdrav. Cutili boste svežost telesa in duha.

Razno.

Proslava redkega jubileja.

Delavsko izobraževalno društvo »Sloboda« v Varaždinu proslavi 29. in 30. novembra t. l. 25 letnico svojega obstoja.

Že četrto stoletja obstoja v Varaždinu to delavsko izobraževalno društvo. Ves ta čas je vestno vršilo svojo kulturno-prosvetno nalogo med delavstvom. »Sloboda« je bila vedno plamenica prosvete med varaždinskimi proletariatom. — In sedaj praznuje svoj časten in redek jubilej. Petindvajset let težkega in naporenega dela je to. V vodstvu »Slobode« so mladi, sposobni in agilni sodrugi. Z našo centralo »Svoboda« stoji varaždinska »Sloboda« v so-družnih stikih in skupnem delovanju.

25 letnice se udeleži tudi »Deloder« Svobode iz Ljubljane. V mestnem gledališču bo v soboto 29. zvečer nastopil z dramo Maksima Gorkija »Na dnu«, a v nedeljo 30. popoldne z Gogoljevo komedijo »Ženitev«.

V nedeljo 30. dopoldne bo jubilejno zborovanje, kjer bo govoril tudi profesor in sociolog iz Zagreba, dr. Kus-Nikolajev, znani proletarski mislec, ter dr. Božidar Adžija. Popoldne bo pa nastopila športna sekcija »Svobode« z varaždinskim športnim klubom.

Zvečer pa je ljudska veselica s plesom.

Svobodaši v Sloveniji in drugi organizirani delavci častitamo »Slobodašem« v Varaždinu na redkem jubileju in kličemo:

Zasučimo rokave in delajmo še vztrajnejše, da se čimprej pojavi veliki dan, ko bo ČLOVEK vstal in se DELO povečala. Svobodaš.

Dramatično šolo priredi »Svoboda« na Jesenicah za vse, ki se hočejo kulturno udeleževati. V šoli bo učil pisatelj Bratko Kreft iz Ljubljane. Šola je javna. Članstvo »Svobode« ima ugodnosti popusta. Več na lepah in ob otvoritvi! Pridite, da dvignemo delavsko kulturo!

Javna zahvala.

Podpisana Marija Pohovnikar v Zervaju, Črna pri Prevaljah, se javno zahvaljuje vodstvu Konzumnega društva za Slovenijo za izplačano posmrtnino Din 51.— in pogrebno Din 1000.—, skupno Din 1051.—, ki sem jih sprejela po smrti svojega moža Ivana Pohovnikarja, izplačane v zadrugi prodajalni Črna I.

Ker je s to lepo podporo zadruga pokazala, da je res prava dobrotnica vseh svojih, katere štiti in podpira z vsemi svojimi sredstvi, kadar so najbolj potrebni, pozivam vse člane zadruge, da se pridružijo Posmrtninskemu skladu Konzumnega društva za Slovenijo; one pa, ki niso člani, da pristopijo k tej res dobrodušni delavski zadrugi.

Pomagajmo si sami in pomagaj nam bo Bog!

Črna, dne 20. oktobra 1930.

Marija Pohovnikar.

Dalmatinska vina,

prvovrstna, liter 10 Din se točijo na Cankarjevem nabrežju štev. 5.

„Adria“

prašek za pecivo „Pekin“

„Adria“

vanilin sladkor

„Pekin“

rumenilo (jajčni nadomestek)

Vporaben za vsak recept!

Naznanilo otvoritve.

Cenj. damam in gospodom naznanjam, da sem otvoril damski salon s posebnim vhodom in salon za gospode

na Turjaškem trgu št. 2 sedaj

Ljubljana, Novi trg št. 2

pol minute od kina Matice. Izvrševal bom vsa dela, spadajoča v stroko kot: pranje glave, friziranje, manikiranje in vodno ondulacijo ter specialno striženje damskih frizur. Postrežba prvovrstna in točna. — Cenj. damam in gospodom se priporoča

Vašelj Ciril, specialist v bubi-striženju in frizer za gopode in dame

Premog, drva

najbolj po ceni dobite pri družbi

ILIRIJA

Ljubljana, Dunajska cesta 46, telefon 228